

Nr 58.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående efterskänkande i vissa fall av kronans rätt till danaarr; given Stockholms slott den 30 januari 1931.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Felix Hamrin.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 30 januari 1931.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Hamrin, anför:

1:o.

Den 13 december 1918 avled stadsarbetaren Karl Johan Karlsson från Visby utan att, såvitt en den 13 augusti 1919 efter honom upprättad bouppteckning utvisar, efterlämna kända arvingar. Behållningen i boet, däri ingick den efter taxeringsvärdet till 2,700 kronor uppskattade fastigheten nr 161 i Klinterotens fjärde kvarter i nämnda stad, utgjorde enligt bouppteckningen 3,240 kronor 68 öre.

Enligt rådhusrättens i Visby dombok i civila mål för den 4 oktober 1920 anmälde sig nämnda dag den avlidnes kusin Frans August Karlsson såsom närmaste arvinge till den avlidne och framställde anspråk å arvet efter honom. I anledning härav redovisade arbetsförmannen Karl Ernst

Danaarr efter
stads-
arbetaren
Karl Johan
Karlsson
från Visby.

Arvid Andersson, vilken av rådhusrätten i Visby förordnats att vara god man för den avlidnes möjligen befintliga till namn och vistelseort okända arvingar, hela kvarlåtenskapen efter den avlidne till »släktforskaren» Johan Ahlin såsom befullmäktigat ombud för Frans August Karlsson. Å sin huvudmans vägnar försålde härefter Ahlin jämlikt köpebrev den 26 november 1921 omförmälda fastighet till posttjänstemannen Karl Algot Gunnar Klang för en köpeskilling av 2,000 kronor. Klang och hans hustru Hedvig Klang försålde sedermera enligt köpeavhandling den 13 augusti 1923 fastigheten till förre jordbrukaren Sven August Johansson och hans hustru Amanda Johansson för en köpeskilling av 2,500 kronor.

Sedan kammaradvokatfiskalsämbetet, under åberopande av att Frans August Karlsson icke inom behörig tid anmält sig såsom arvinge, å kronans vägnar framställt anspråk på kvarlåtenskapen efter Karl Johan Karlsson, utverkade Sven August Johanssons efterlämnade änka, förenämnda Amanda Johansson, som genom arv och köp förvärvat sin mans rätt på grund av förberörda köpehandling den 13 augusti 1923, i oktober 1929 stämning å Karl Algot Gunnar Klang och hans bemälda hustru till rådhusrätten i Visby med yrkande, att köpeavtalet rörande ifrågavarande fastighet måtte återgå samt makarna Klang förpliktas att, en för båda och båda för en, till henne återbära köpeskillingen ävensom utgiva ersättning för utförda förbättringar å fastigheten jämte kostnader i och för erhållande av lagfart å densamma med tillhoppa 600 kronor.

I en till Kungl. Maj:t ställd, till länsstyrelsen i Gotlands län ingiven och av länsstyrelsen med eget utlåtande av den 21 december 1929 till Kungl. Maj:t överlämnad ansökning anhöllo därefter makarna Klang, att kronan måtte avstå från danaarvet efter Karl Johan Karlsson, i vad det avsåge ifrågavarande fastighet, till förmån för Frans August Karlsson.

Genom beslut den 24 februari 1930 förklarade härpå rådhusrätten i Visby, som den 4 november 1929 meddelat skingringsförbud å så stor del av makarna Klangs egendom, som kunde anses motsvara ett värde av 2,500 kronor, att förenämnda mål skulle vila i avvidan på Kungl. Maj:ts prövning av den sålunda gjorda ansökningen.

Till stöd för sin omförmälda ansökning anförde makarna Klang, bland annat, följande:

Sökandena hade förvärvat fastigheten i god tro av Ahlin såsom befullmäktigat ombud för Frans August Karlsson, vilken sistnämnde sökandena ansett vara rätt ägare till fastigheten. Först genom förutberörda rättegång hade sökandena kommit till insikt därom, att kronan rätteligen vore ägare till densamma. Hade kronan framställt anspråk på fastigheten såsom danaarv strax efter det natt och år förflutit från Karl Johan Karlssons död och ej, såsom nu skett, först den 3 januari 1928, hade Ahlin ej kunnat sälja fastigheten och sökandena ej råkat i den situation, vari de nu befunne sig. Det syntes sökandena därför hårt, om de genom rättegången skulle åläggas återbetala köpeskillingen för fastigheten utan att erhålla densamma. Sökandena kunde för övrigt ej återbetala köpe-

skillingen, vilken hade använts till återbetalande av det lån, sökandena tagit i och för köpande av fastigheten. Samtliga sökandenas tillgångar, vilka endast bestode av bohag jämte ett deras minderåriga dotter tillhörigt piano, som hon erhållit såsom gåva av en släkting, hade belagts med skingringsförbud. Vunne käranden rättegången, komme sålunda sökandenas hem att bliva fullständigt skövlut samt till och med deras dotters egendom att bliva exekutivt försäld. Sökandena hade sökt sätta sig i förbindelse med Frans August Karlsson, som salt fastigheten till dem, men ej lyckats häri.

Länsstyrelsen i Gotlands län har i sitt utlåtande tillstyrkt ansökningen.

Kammaradvokatfiskalsämbetet har den 14 augusti 1930 avgivit infordrat utlåtande i ärendet.

Vid sitt utlåtande har ämbetet fogat, bland annat, *dels* en från verkmästaren Frans August Valving i Målerås, vilken vore samma person som förutbemäld Frans August Karlsson, inkommen skrift, däri Valving hemställt om bifall till ansökningen, *dels* av poliskommissarien i Visby företagen utredning angående makarna Klangs personliga och ekonomiska förhållanden, i allt väsentligt styrkande deras i ansökningen lämnade uppgifter, *dels* taxeringsbevis, utvisande att fastigheten i fråga blivit för år 1929 bevillningstaxerad till 3,000 kronor, därav 300 kronor utgjorde markvärde och 2,700 kronor byggnadsvärde, *dels ock* gravationsbevis, utvisande att fastigheten icke besvärades av någon beviljad eller annan på prövning beroende inteckning än den, som den 22 september 1924 söktes för 1,000 kronor med sex procent ränta enligt skuldebrev den 20 september 1924 av S. A. Johansson och Amanda Johansson till innehavaren, vilken ansökan förklarats vilande.

För egen del har *kammaradvokatfiskalsämbetet* anfört följande:

Då någon arvinge till avlidne Karl Johan Karlsson icke inom natt och år från dödsfallet anmält sig till tagande av arv efter den avlidne, hade hans kvarlätenskap såsom danaarv tillfallit kronan. Efter framställning av ämbetet hade Frans August Karlsson, som av kvarlätenskapen allenast bekommit 50 kronor, den 1 juli 1928 inlevererat nämnda belopp till kronan. Sedan rådhusrätten genom beslut den 11 juni 1923 på grund av hinder, varom förmåles i 7 § förordningen den 16 juni 1875 angående lagfart å fång till fast egendom, förklarat vilande ansökan om lagfart för sökandena å ifrågavarande fastighet, hade ämbetet i begärt yttrande den 10 oktober 1929 över ansökningen om lagfart bestritt bifall till densamma, på sätt framginge av en i remissakten bilagt utdrag av rådhusrättens i Visby dombok i civila mål den 28 oktober 1929 intagen skrivelse. Emellertid hade ämbetet låtit anstå med åtgärder för återvinning till kronan av fastigheten i fråga ävensom för indrivning av danaarvet i övrigt i avbidan på beslut över den föreliggande ansökningen.

Av i ärendet förebragt utredning framginge, att sökanden Karl Algot Gunnar Klang innehade anställning såsom postiljon vid postverket mot en avlöning av 310 kronor i månaden; att varken han eller hans hustru härutöver ägde någon inkomst; att de ej heller hade någon förmögenhet; samt att de ägde nödigt bohag till tre rum och kök, värderat till 1,500 å

2,000 kronor. På grund härav och i betraktande av omständigheterna i övrigt i ärendet funne sig ämbetet böra tillstyrka bifall till den gjorda framställningen.

Departements-
chefen.

Intet motsäger sökandenas uppgift, att de varit i god tro vid sitt förvärv av ifrågavarande fastighet. Att vid avslag å ansökningen änkan Johanssons vid rådhusrätten i Visby mot sökandena förda talan kommer att bifallas, torde vara sannolikt. Sökandena skulle därigenom åläggas en ersättningsskyldighet, som med hänsyn till deras ekonomiska villkor torde bli mycket betungande att fullgöra. Möjligheten för sökandena att i sin tur erhålla gottgörelse av sin fångesman Frans August Valving eller dennes ombud torde vara synnerligen oviss. Starka billighetsskäl synas mig sålunda tala för bifall till ansökningen.

På grund härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att danaarvet efter stadsarbetaren Karl Johan Karlsson från Visby må, i vad det avser fastigheten nr 161 i Klinterotens fjärde kvarter i Visby, efterskänkas till förmån för verkmästaren Frans August Valving i Målerås.

2:o.

Danaarv efter
arbetaren
Johan Vigelius
Rydell från
Vrigstads
socken.

Den 20 mars 1922 avled arbetaren Johan Vigelius Rydell från Bjällebo i Vrigstads socken av Jönköpings län.

Enligt den efter Rydell den 19 juni 1922 upprättade bouppteckningen funnos ej några bröst- eller bakarvingar till honom utau endast »en del till namn och vistelseort okända arvingar», för vilka lantbrukaren Gunnar Rydell i Lökaryd i Svenarums socken av nämnda län förordnades till god man.

Behållningen i boet uppgick enligt bouppteckningen till 1,077 kronor 90 öre.

Inom natt och år från dödsfallet anmälde sig icke någon arvinge till tagande av arv efter den avlidne och styrkte sin släktskap med honom.

Då på grund härav berörda arvsmedel, vilka vid 1926 års utgång stigit till 1,252 kronor 50 öre, vore att anse såsom danaarv, anhöll kammaradvokatfiskalsämbetet i skrivelse den 15 november 1927 till landsfiskalen i Malmbäcks distrikt, att denne måtte anmoda gode mannen att till statsverket inleverera behållningen i boet ävensom till ämbetet avgiva redovisning för förvaltningen av godemanskapet.

Gunnar Rydell och hans syskon Carl Rydell, Selma Andersson, född Rydell, och Hilma Moll, född Rydell, bestredo emellertid i skrivelse till ämbetet den 1 december 1927, under förmenande att de hade rätt till arv efter den avlidne, sådan skyldighet för gode mannen.

Sedermera hava i en till finansdepartementet den 8 december 1927 inkommen ansökning sistnämnda personer, med förmälan att det i orten alltid ansetts, att deras fader Karl Petter Rydell och Johan Vigelius Rydell varit kusiner, anhållit, att därest det icke kunde anses styrkt, att sökandena vore arvingar till Johan Vigelius Rydell, Kungl. Maj:t måtte med hänsyn till den stora sannolikhet, som föreläge för sökandenas släktskap med den avlidne, och de mindre goda ekonomiska omständigheter, vari sökandena befunne sig, till deras förmån efterskänka kronans rätt till kvarlåtenskapen efter den avlidne. Till stöd för ansökningen hava dessutom åberopats en del intyg.

Länsstyrelsen i Jönköpings län avgav den 10 januari 1928 infortrat utlåtande över berörda ansökning och överlämnade därvid yttranden från vederbörande landsfiskaler, som tillstyrkte bifall till ansökningen, samt från kyrkoherden i Vrigstads församling, J. E. Danér, som bland annat upplyste, att Johan Vigelius Rydell, född den 31 januari 1846, i församlingens födelse- och dopbok antecknats såsom oäkta son till pigan Anna Sofia Hansdotter i Bjällebo.

För egen del hemställde länsstyrelsen, att då sökandena syntes vara i mindre goda ekonomiska omständigheter, Kungl. Maj:t måtte bifalla ansökningen.

Kammaradvokatfiskalsämbetet har den 30 september 1930 avgivit infortrat utlåtande i ärendet. Ämbetet har därvid meddelat, att ämbetet på grund av omförmälda uppgift att Johan Vigelius Rydell i födelse- och dopboken för berörda församling vore antecknad såsom oäkta son till pigan Anna Sofia Hansdotter i Bjällebo och med hänsyn till gällande bestämmelser om arvsrätt för modernefränder till barn utom äktenskap låtit anställa undersökningar, huruvida modernefränder till Johan Vigelius Rydell funnes i livet, samt rörande resultatet av dessa undersökningar meddelat följande.

Vid de undersökningar, som verkställets, hade utrönts, att Johan Vigelius Rydells moder Anna Sofia Hansdotter haft fyra syskon, av vilka dock endast en, brodern Carl Hansson, såvitt känt vore, varit gift. I äktenskapet med hustrun Anna Katarina Svensdotter hade han haft tre barn, av vilka två söner avlidit minderåriga. Den tredje sonen Andreas Carlsson hade med hustrun Carolina Johansdotter haft nio barn. Av dem bland dessa, varom kännedom kunnat vinnas, hade endast döttrarna Anna Kristina, gift med stadvännen Jonas Petter Johannesson i Benestad Jönsagård i Aringsås socken av Kronobergs län, och Emma Catharina Elisabet, gift med brukarsonen Anders Johan Johannesson i Fryele socken av Jönköpings län, efterlämnat inländska bröstarvingar. Både Anna Kristina Johannesson och Emma Catharina Elisabet Johannesson vore numera avlidna. Av deras kända syskon hade tre dött ogifta och de övriga

före äktenskaps ingående utflyttat till Nordamerika. Anna Kristina Johannesson, som avlidit den 22 september 1929, hade som stärbhusdelägare efterlämnat, förutom änkemannen Jonas Petter Johannesson, följande i äktenskapet med honom födda barn, samtliga i livet, nämligen betjänten Johan Gottfrid Johansson i Vegeholm i Strövelstorps socken av Kristianstads län, änkan Alma Karolina Lindström och vaktmästaren Hjalmar Olssons hustru Emma Maria, båda i Alvesta municipalsamhälle av Kronobergs län, samt postiljonen Oskar Erik Lorenz Petterssons hustru Edla Kristina och hembiträdet Anna Elisabet Johansson, båda i Malmö. Förenämnda Emma Catharina Elisabet Johannesson, som avlidit den 17 juni 1922, hade efterlämnat, förutom sin make, Anders Johan Johannesson, vilken avlidit den 16 december 1925, barnen drängen Karl Oskar Andersson, torparen Oskar Vilhelm Karlssons hustru Berta Dahli Karolina samt snickaren Gustaf Albert Teodor Frisks hustru Elsa Maria, samtliga i Värnamo, chauffören Johan Alfred Andersson i Jönköping, snickaren Johan Olof Sigurd Olofssons i Värmeshult i Gällaryds socken av Jönköpings län hustru Tekla Linnéa samt skomakaren Karl Edvard Syréns i Södra Solberga socken av nämnda län hustru Ebba Ottilia.

Samtliga nämnda i livet varande stärbhusdelägare till Anna Kristina Johannesson och Emma Catharina Elisabet Johannesson hava i särskilda av länsstyrelserna i respektive Kristianstads, Malmöhus, Kronobergs och Jönköpings län med egna utlåtanden till kammaradvokatfiskalsämbetet överlämnade skrivelser yttrat sig över den förevarande ansökningen och därvid bestritt bifall till densamma samt anhållit, att kronans rätt till kvarlåtenskapen efter Johan Vigelius Rydell måtte efterskänkas till deras förmån.

Enligt av kammaradvokatfiskalsämbetet införskaffad utredning befinna sig stärbhusdelägarna i små ekonomiska omständigheter.

Länsstyrelserna i Kristianstads, Malmöhus och Kronobergs län hava i sina till kammaradvokatfiskalsämbetet avgivna utlåtanden anført, att de, då Gunnar Rydell och hans medsökande icke styrkt sin släktskap med Johan Vigelius Rydell, funnit den av Gunnar Rydell och medsökande gjorda ansökningen icke böra föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Länsstyrelsen i Jönköpings län har i sitt till kammaradvokatfiskalsämbetet avgivna utlåtande anført, att, enär nu ifrågavarande modernefränder ägt arvsrätt efter Johan Vigelius Rydell, länsstyrelsen ville tillstyrka, att kronan, även om sagda rätt numera upphört, med hänsyn till nämnda personers av handlingarna att döma mindre goda ekonomiska förhållanden avstode från eventuell rätt till kvarlåtenskapen till förmån för dem eller tidigare ifrågakomna sökande.

För egen del har *kammaradvokatfiskalsämbetet* i sitt i ärendet avgivna utlåtande anført följande.

Då någon arvinge efter den avlidne icke inom natt och år från dödsfallet anmält sig och styrkt sin arvsrätt, utgjorde ifrågavarande kvarlåtenskap enligt ämbetets mening danaarv. Emellertid hade ämbetet låtit ytterligare åtgärder för indrivande av danaarvet anstå i avbidan

på Kungl. Maj:ts beslut i föreliggande ärende. Utredningen hade visat, att Gunnar Rydell och hans syskon vore barn till Karl Peter Rydell, född i Vrigstad den 21 oktober 1848, vilken enligt Vrigstads församlings födelse- och dopbok vore son utom äktenskapet till fanjunkaren Carl Petter Rydell. Sökandena hade nu till stöd för ansökningen uppgivit, att Johan Vigelius Rydell sannolikt vore son utom äktenskapet till nyssnämnda fanjunkaren Carl Petter Rydells broder Jan (Jean) Rydell, född den 12 november 1807. Detta hade emellertid icke blivit styrkt och således icke heller sökanden Gunnar Rydells och hans syskons släktskap med Johan Vigelius Rydell. Men även om så skett, syntes någon rätt till arvet i fråga icke förefinnas för nämnda sökande på grund av de vid tiden för Johan Vigelius Rydells död gällande bestämmelser om barn utom äktenskap. Den på ämbetets föranstaltande verkställda utredningen hade däremot ådagalagt, att modernefränder till Johan Vigelius Rydell funnes i livet, vilka enligt den vid hans fränfälle gällande arvsordning varit berättigade till arv efter honom, därest de ägt kännedom om dödsfallet och inom natt och år därifrån anmält sig till tagande av arvet. Ämbetet ansåge därför dessa modernefränder hava företrädde framför sökandena till Johan Vigelius Rydells kvarlätenskap. Bland Anna Kristina Johannessons stärbhusdelägare hade även hennes efterlevande man Jonas Petter Johannesson anhållit att få del av kvarlätenskapen i fråga efterskönt till sin förmån. Då emellertid någon släktskap emellan Jonas Petter Johannesson och Johan Vigelius Rydell icke visats föreligga, kunde ämbetet icke tillstyrka bifall till sistberörda anhållan. Däremot ansåge ämbetet skäl förefinnas för ett eftersköntande av kvarlätenskapen till de övriga av bemälda stärbhusdelägare ävensom Emma Catharina Elisabet Johannessons bröst-arvingar och detta jämväl med hänsyn till de svaga ekonomiska omständigheter, vari de befunno sig.

Av den av kammaradvokatfiskalsämbetet förebragta utredningen framgår, att två sondöttrar efter en broder till Johan Vigelius Rydells moder Anna Sofia Hansdotter, nämligen Anna Kristina Johannesson, som avlidit 1929 och varit gift med Jonas Petter Johannesson, samt Emma Catharina Elisabet Johannesson, som avlidit 1922 och varit gift med år 1925 avlidne Anders Johan Johannesson, efterlämnat barn, vilka såsom modernefränder till Johan Vigelius Rydell varit berättigade till arv efter honom, därest de ägt kännedom om dödsfallet och inom natt och år därefter anmält sig till tagande av arvet. I likhet med kammaradvokatfiskalsämbetet anser jag, att dessa böra framför Gunnar Rydell och hans medsökande, vilka icke styrkt någon släktskap med Johan Vigelius Rydell, komma i åtnjutande av kvarlätenskapen efter denne. Den av Anna Kristina Johannessons efterlevande man Jonas Petter Johannesson hos kammaradvokatfiskalsämbetet gjorda ansökningen att få del av kvarlätenskapen torde, då någon släktskap emellan honom och Johan Vigelius Rydell ej förefinnas, icke böra föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

På grund av vad sålunda förekommit hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte, med avslag å de av Gunnar Rydell, Carl Rydell, Selma Andersson, född Rydell, och Hilma Moll, född Rydell, samt Jonas Petter Johannesson i ärendet gjorda ansökningarna, föreslå riksdagen medgiva,

*Departements-
chefen.*

att kronans rätt till danaarv efter arbetaren Johan Vigelius Rydell från Vrigstads socken i Jönköpings län må efterskänkas till förmån för dennes förenämnda modernefränder, nämligen å ena sidan Anna Kristina Johannessons barn: betjänten Johan Gottfrid Johansson i Vegeholm i Strövelstorps socken av Kristianstads län, änkan Alma Karolina Lindström och vaktmästaren Hjalmar Olssons hustru Emma Maria, båda i Alvesta municipalsamhälle av Kronobergs län, samt postiljonen Oskar Erik Lorenz Petterssons hustru Edla Kristina och hembiträdet Anna Elisabet Johansson, båda i Malmö, samt å andra sidan Emma Catharina Elisabet Johannessons barn: drängen Karl Oskar Andersson, torparen Oskar Vilhelm Karlssons hustru Berta Dahli Karolina samt snickaren Gustaf Albert Teodor Frisks hustru Elsa Maria, samtliga i Värnamo, chauffören Johan Alfred Andersson i Jönköping, snickaren Johan Olof Sigurd Olofssons i Värmeshult i Gällaryds socken av Jönköpings län hustru Tekla Linnéa samt skomakaren Karl Edvard Syréns i Södra Solberga socken av sistnämnda län hustru Ebba Ottilia, med föreskrift att ena hälften av kvarlåtenskapen skall tillfalla Anna Kristina Johannessons bröstarvingar och andra hälften Emma Catharina Elisabet Johannessons bröstarvingar att emellan arvingarna fördelas på sätt om fördelning av arv är i lag stadgat.

3:o.

Danaarv efter
borstbindaren
Carl Johan
Wessberg
från Udde-
valla.

Den 7 november 1928 avled borstbindaren Carl Johan Wessberg från Uddevalla utan att, såvitt en efter honom den 2 januari 1930 upprättad bouppteckning utvisar, efterlämna kända arvingar. Boets behållning enligt bouppteckningen utgjorde 9,697 kronor 72 öre.

Den 12 november 1928 bevakades vid rådhusrätten i Uddevalla såsom testamente en med den avlidnes namn underskriven, den 3 april 1922 dagtecknad handling, vari han förordnat, att efter hans död kvarlåtenskapen efter honom skulle fördelas på följande sätt. Av det, som funnes kvar, sedan utgifterna för begravning samt för uppsättande av en gravram och en gravvård betalats, skulle Uddevalla skyttegille erhålla 100 kronor för anskaffande av ett vandringspris och logen 565 Frideborgs programkommitté 100 kronor. Återstoden av kvarlåtenskapen skulle lika fördelas mellan borstbindaren A. M. Jacobssons änka, bryggeriarbetaren Evard Jo-

hanssons hustru Augusta, urmakaren Oscar Andersson, konditorn Carl Behrns samt tändsticksarbetaren Oskar Johansson, dock att logen Frideborg skulle hava aktierna uti »Frideborgs bolag» samt borstbindaren Jacobssons familj två svenska statens premieobligationer, som funnes i boet. Enligt i ärendet förekommande värdering av kvarlåtenskapen ägde onförmälda aktier ett värde av tillhopa 2 kronor.

Som tillkomsten av testamentet ej blivit styrkt, lät kammaradvokatfiskalsämbetet till rådhusrätten instämma Uddevalla skyttegille, logen 565 Frideborg av Sveriges Nationaltemplarorden, avlidne borstbindaren A. M. Jacobssons och hans jämväl avlidna hustru Maria Lovisa Södergrens efterlämnade barn, nämligen överlotsen Gustaf Adolf Ökvists hustru Hedvig Eleonora Jacobsson i Luleå, John Mauritz Jacobsson i San Francisco i Nordamerikas förenta stater, övermaskinisten Karl Lundströms hustru Augusta Maria Jacobsson, handelsbiträdet Albert Henrik Jacobsson, Emma Charlotta Jacobsson och Anna Lovisa Ingeborg Jacobsson, alla i Uddevalla, ävensom ovannämnda bryggeriarbetaren Edvard Johanssons hustru Augusta Johansson, urmakaren Oscar Andersson, konditorn Carl Behrns och tändsticksarbetaren Oskar Johansson, likaledes i Uddevalla, med yrkande att rådhusrätten måtte förklara ifrågavarande såsom testamente bevakade handling icke tillkommen i den ordning, som för testamente stadgas, samt förty kronan berättigad att tillträda kvarlåtenskapen efter Carl Johan Wessberg såsom danaarv.

Genom lagakraftvunnen dom den 31 mars 1930 utlät sig rådhusrätten, att enär det i målet ifrågakomna förordnandet, även om för visst kunde antagas, att detsamma härrörde sig från Carl Johan Wessberg, icke blivit av detsammas givare i vittnens närvaro erkänt såsom hans sista vilja och förty handlingens laga tillkomst såsom testamente icke, på sätt 16 kapitlet 1 § ärvdabalken stadgade, styrkts, alltså prövade rådhusrätten lagligt förklara handlingen i fråga icke utgöra hinder för Kungl. Maj:t och kronan att såsom danaarv tillträda kvarlåtenskapen efter Wessberg.

Hos Kungl. Maj:t hava nu kronans ovannämnda motparter anhållit, att då den som testamente bevakade handlingen otvivelaktigt skrivits och underskrivits av Carl Johan Wessberg och då densamma säkerligen utgjorde ett riktigt uttryck för den avlidnes sista vilja, ehuru lagens föreskrifter för i laga ordning tillkommet testamente ej blivit iakttagna, Kungl. Maj:t måtte till förmån för sökandena och i enlighet med testamentshandlingens föreskrifter efterskänka kronans rätt till kvarlåtenskapen efter den avlidne.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har i den 12 augusti 1930 avgivet yttrande tillstyrkt bifall till ansökningen.

Kammaradvokatfiskalsämbetet har den 29 december 1930 avgivit inforordrat utlåtande över ansökningen och därvid anför följande.

Ämbetet ansåge, att samma grundsats som städse av statsmakterna tillämpats beträffande ansökningar om danaarvs efterskänkande till kom-

muner även borde gälla avstående av danaarv till föreningar eller andra juridiska personer. Ämbetet kunde därför icke tillstyrka ansökningen, såvitt densamma anginge Uddevalla skyttegille och logen 565 Frideborg av Sveriges Nationaltemplarorden.

Icke heller kunde ämbetet förorda bifall till ansökningen, i vad densamma rörde John Mauritz Jacobsson, vilken vore bosatt i Nordamerikas förenta stater.

Beträffande de övriga sökandena, av vilka Anna Lovisa Ingeborg Jacobsson numera vore gift med kontoristen Birger Hugo Lidén i Uddevalla, så ansåge ämbetet, att även om flera av dessa sökande icke kunde sägas befinna sig i torftiga ekonomiska omständigheter, måste dock med hänsyn till de såsom testamente bevakade uttalanden av den avlidne, vilka uttalanden syntes utgöra ett riktigt uttryck för hans yttersta vilja, skäl anses föreligga att till förmån för dem efterskänka, vad som av kvarlåtenskapen skulle tillfallit dem, därest uttalandena ifråga hade kunnat godkännas såsom lagligt testamente.

Under hänvisning till vad sålunda anförts har kammaradvokatfiskalsämbetet föreslagit, att till sist omförmälda sökande måtte efterskännas den del av kvarlåtenskapen efter Carl Johan Wessberg, som återstode, sedan från tillgångarna i boet avräknats — förutom boets skulder och avgående poster, däribland de i ovanberörda testamentshandling upptagna utgifter för den avlidnes begravning samt uppsättandet av gravvård och ram omkring graven — de legat, som i testamentshandlingen tilldelats Uddevalla skyttegille och logen 565 Frideborg, samt att den sålunda angivna kvarlåtenskapen skulle fördelas mellan sökandena på det sätt, att i boet befintliga två premieobligationer skulle tillfalla avlidne borstbindaren A. M. Jacobssons och hans jämväl avlidna hustru Maria Lovisa Södergrens förenämnda fem i Sverige bosatta barn samt att av återstoden i övrigt en femtedel skulle tilldelas sistnämnda fem personer, en femtedel bryggeriarbetaren Edvard Johanssons hustru Augusta Johansson, en femtedel urmakaren Oscar Andersson, en femtedel konditorn Carl Behrns och en femtedel tändsticksarbetaren Oskar Johansson.

*Departements-
chefen.*

På sätt av det anförda framgår har kammaradvokatfiskalsämbetet avstyrkt ansökningen, i vad densamma avser Uddevalla skyttegille och logen 565 Frideborg av Sveriges Nationaltemplarorden. Åt ämbetets förslag i denna del kan jag icke giva min anslutning. Riksdagen har i vissa fall tidigare beslutat efterskänkande av kronans rätt till danaarv till förmån för juridiska personer. Då sådan sökande såsom i förevarande fall kan till stöd för sin framställning åberopa ett testamente, som, ehuru det måste anses utgöra ett riktigt uttryck för den avlidnes yttersta vilja, icke kunnat godtagas såsom laga testamente, synas principiella betänkligheter icke böra möta mot ett efterskänkande. Jag vill även erinra därom, att enligt lagen den 8 juni 1928 om arv Kungl. Maj:t, därest an-

ledning föreligger att å allmänna arvsfondens vägnar klandra testamente, som dock får antagas vara ett riktigt uttryck för arvlåtarens yttersta vilja, må besluta, att klander ej skall äga rum. Det torde kunna antagas, att om i nu förevarande fall fråga varit om kvarlåtenskap, tillfallen allmänna arvsfonden, klander av Wessbergs testamente icke skulle hava anställts. Vid nu angivna förhållanden finner jag mig böra tillstyrka, att Uddevalla skyttegille och logen 565 Frideborg tillerkännas de i testamentet omförmälda legaten.

I övrigt biträder jag kammaradvokatfiskalsämbetets förslag. Jag anser sålunda, att ansökningen i vad densamma rör John Mauritz Jacobsson icke bör bifallas, samt att efterskänkande bör ske till förmån för övriga sökande, vilka samtliga befinna sig i blygsamma ekonomiska omständigheter, enligt den fördelning mellan sökandena, som föreslagits av ämbetet.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronans rätt till den del av kvarlåtenskapen efter Carl Johan Wessberg från Uddevalla, som återstår, sedan från tillgångarna i boet avräknats boets skulder och avgående poster, däribland de i förberörda testamentshandling upptagna utgifter för den avlidnes begravning samt uppsättandet av gravvård och ram omkring graven, må efterskännas till förmån för Uddevalla skyttegille och logen 565 Frideborg av Sveriges Nationaltemplarorden ävensom nedan angivna personer med sådan fördelning att Uddevalla skyttegille erhåller 100 kronor för inköp av ett vandringspris, att logen 565 Frideborg erhåller 100 kronor jämte i boet befintliga aktier i »Frideborgs bolag», att i boet befintliga två premieobligationer tillfalla avlidne borstbindaren A. M. Jacobssons och hans jämväl avlidna hustru Maria Lovisa Södergrens barn Hedvig Eleonora Ökvist, född Jacobsson, Augusta Maria Lundström, född Jacobsson, Albert Henrik Jacobsson, Emma Charlotta Jacobsson och Anna Lovisa Ingeborg Lidén, född Jacobsson, samt att av återstoden i övrigt en femtedel tilldelas sistnämnda fem personer, att emellan dem lika fördelas, en femtedel bryggeriarbetaren Edvard Johanssons hustru Augusta Johansson, en femtedel urmakaren Oscar Andersson, en femtedel konditorn Carl Behrns och en femtedel tändsticksarbetaren Oskar Johansson.

Danaarv efter
dödförkla-
rade Oskar
Albin Vigren.

Den 19 augusti 1917 avled Maria Charlotta Vigren från Svartnö i Börstils socken av Stockholms län, efterlämnande såsom stärbhusdelägare — förutom mannen Oskar Albin Vigren, vilken år 1903 avrest till Amerika och sedan år 1905 icke låtit sig avhöra — sju barn till avlidne systersonen arbetaren Johan Adolf Holmgren, systersonen ångbåtsbefälhavaren Axel Fridolf Holmgren och systerdottern änkan Alma Augusta Holm, född Holmgren. Behållningen i boet utgjorde enligt en den 12 november 1917 upprättad bouppteckning 1,488 kronor 46 öre.

Såsom muntligt testamente bevakades den 24 oktober 1918 vid häradsrätten i Frösäkers tingslag ett yttrande av Maria Charlotta Vigren, enligt vilket yttrande all hennes kvarlätenskap skulle efter hennes död tillfalla ovannämnda syskonbarnen Johan Adolf Holmgren, Axel Fridolf Holmgren och Alma Augusta Holm. Klander mot detta testamente har enligt i ärendet företett intyg icke anhängiggjorts. Skifte av boet ägde icke rum i samband med Maria Charlotta Vigréns död.

Genom beslut den 1 september 1927 fann förenämnda häradsrätt skäligt förklara, att Oskar Albin Vigren skulle för död anses. Enligt den efter Oskar Albin Vigren den 24 november 1927 upprättade bouppteckningen hade nyssnämnda i bouppteckningen efter hustrun upptagna behållning stigit till ett belopp av 5,518 kronor 37 öre. Härav tillskiftades hälften eller 2,759 kronor 19 öre Maria Charlotta Vigréns syskonbarn och syskonbarns barn. Återstående hälften jämte efter Oskar Albin Vigren utgående begravningshjälp — efter avdrag av bouppteckningskostnader utgörande sammanlagt 3,639 kronor 18 öre — upptogs såsom behållning efter Oskar Albin Vigren.

Då någon arvinge till Oskar Albin Vigren icke inom natt och år efter den dag, då beslutet om hans dödförklaring vann laga kraft, anmält sig till tagande av arv efter honom, tillfaller hans kvarlätenskap kronan såsom danaarv.

Hustru Vigréns nyss omförmälda arvingar utgjordes av *dels* ovannämnda systerdottern änkan Alma Augusta Holm i Johannesberg i Bromma församling av Stockholms stad, född år 1877 och änka efter år 1911 genom drunkning omkomne dykaren Oskar Emanuel Holm, *dels* avlidne systersonen Johan Adolf Holmgrens i äktenskap med Johanna Eriksson födda barn Frida Katarina, född år 1896 och gift med gruvarbetaren Per Gunnar Blom från Herräng i Häverö socken, Hanna Amalia, född år 1901 och gift med tillsyningsmannen Karl Ejnar Ericsen från Lövsta i Huvudsta av Stockholms län, sjömannen Karl Agaton Holmgren, född år 1902, arbetaren Johan Albin (Alem) Holmgren från Herräng i Häverö socken, född år 1907, tjänarinnan Hulda Elvira Holmgren, likaledes från Herräng i Häverö socken, född år 1909, och hembiträdet Julia Elisabet Holmgren i Stockholm, född år 1910, *dels* ock år 1923 avlidne syster-

sonen Axel Fridolf Holmgrens i äktenskap med Anna Gustava Ekman födda barn Agnes Walborg, född år 1904 och gift med extra fyrbiträdet Karl Johan Knut Forsman i Öregrund, hembiträdet Ellen Gustava Holmgren i Östhammar, född år 1908, hembiträdet Karin Gunborg Holmgren i Stockholm, född år 1910, barnjungfrun Maj Hedvig Irène Holmgren, född år 1912, Karl Axel Agaton Holmgren, född år 1917, Gerd Anna Helfrid Holmgren, född år 1919, Bror Axel Fridolf Holmgren, född år 1919, och Gun Ingegärd Holmgren, född år 1920.

I en den 21 juni 1928 till finansdepartementet inkommen, till Kungl. Maj:t ställd ansökning har nu handelsbiträdet Erland Sundman i Öregrund, vilken förordnats till förmyndare för avlidne Axel Fridolf Holmgrens omyndiga barn ävensom att vara god man för Oskar Albin Vigren, anhållit om efterskänkande av kronans rätt till danaarv efter Oskar Albin Vigren till förmån för Maria Charlotta Vignens arvingar. Som skäl för ansökningen har Sundman anført, att tillgångarna i makarna Vignens bo hopbragts uteslutande genom hustruns arbete samt att hennes arvingar levde i mycket små ekonomiska omständigheter.

Frida Katarina Blom, Hanna Amalia Ericson, Karl Agaton Holmgren, Johan Albin Holmgren, Hulda Elvira Holmgren samt E. Fritz Erikson, den sistnämnde i egenskap av förmyndare för omyndiga Julia Elisabet Holmgren, ävensom Agnes Walborg Forsman samt Alma Augusta Holm hava sedermera yttrat sig över ansökningen och därvid biträtt densamma.

I ärendet har *länsstyrelsen i Stockholms län* den 18 december 1928 avgivit infordrat utlåtande samt därvid överlämnat inhämtade yttranden av överståthållarämbetet samt landsfiskalerna i Frösäkers och Vaddö distrikt, innefattande utredning rörande Maria Charlotta Vignens ifrågavarande arvingars ekonomiska förhållanden.

Kammaradvokatfiskalsämbetet har den 24 november 1930 avgivit infordrat utlåtande över ansökningen och därvid anført följande.

Av den i ärendet införskaffade utredningen syntes framgå, att samtliga de personer, till vilkas förmån ett efterskänkande av kronans rätt till ifrågavarande danaarv ifrågasatts, befunne sig i svaga ekonomiska villkor. På grund härav och med hänsyn till övriga i ärendet upplysta omständigheter funnes enligt ämbetets mening fog för ett efterskänkande av danaarvet till förmån för hustru Vignens samtliga nämnda släktingar. Tillräcklig anledning att i förevarande avseende undantaga någon eller några av släktingarna ansåge ämbetet icke föreligga.

På grund av vad i ärendet förekommit hemställer jag, att Kungl. Maj:t *Departements-*
mätte föreslå riksdagen medgiva, *chefen.*

att kronans rätt till danaarv efter dödförklarade Oskar Albin Vigren må efterskännas till förmån för hans avlidna hustru Maria Charlotta Vignens förenämnda arvingar änkan Alma Augusta Holm, född

Holmgren, avlidne systersonen Johan Adolf Holmgrens sex bröstarvingar Frida Katarina Blom, född Holmgren, Hanna Amalia Ericson, född Holmgren, Karl Agaton Holmgren, Johan Albin (Alem) Holmgren, Hulda Elvira Holmgren och Julia Elisabet Holmgren samt avlidne systersonen Axel Fridolf Holmgrens åtta bröstarvingar Agnes Walborg Forsman, född Holmgren, Ellen Gustava Holmgren, Karin Gunborg Holmgren, Maj Hedvig Irène Holmgren, Karl Axel Agaton Holmgren, Gerd Anna Helfrid Holmgren, Bror Axel Fridolf Holmgren och Gun Ingegärd Holmgren med föreskrift, att en tredjedel av kvarlåtenskapen skall tillfalla avlidne Johan Adolf Holmgrens bröstarvingar och en tredjedel avlidne Axel Fridolf Holmgrens bröstarvingar, att emellan arvingarna fördelas på sätt om fördelning av arv är i lag stadgat, samt att återstående tredjedelen skall tillkomma änkan Alma Augusta Holm, född Holmgren.

Vad föredragande departementschefen under punkterna 1:o—4:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, behagar Hans Maj:t Konungen bifalla samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Einar Regnér.